

TOP`P`IYA MALAATA K`AALA

Astamaariya Mas`aafa

1^{ts}o Kifile

Diizayinari:

- ◆ Siisaayi Taagassa Buusooro

Top`p`iya Pederaalawe Dimokiraasawe Ripublike Timirte Ministeriya

Geluwa**Shempuwa 1**

Erettussaa 1

Shempuwa 2

Bollaa kifilatuwa 3

Shempuwa 3

Kaassaa 5

Shempuwa 4

Soo asaa 7

Shempuwa 5

K`umanne ushshaa 9

Shempuwa 6

Hache gallassay ayee? 11

Shempuwa 7

Birad`d`iya pidolatuwa 13

Shempuwa 8

Ta dawutaratuwa 15

Shempuwa 9

Ta dosiya ayfaafiya 17

Shempuwa 10

Ta zo`o borsatta 19

Shempuwa 11

Medossatuwa shaakuwa 21

Shempuwa 12

Hawe ayaa geetettii 23

Shempuwa 13

Hiillanne hiillanchatuwa 25

Shempuwa 14

Taani dosiyawe 27

Shempuwa 15

Timirte keetsa peeshshaa 29

GELUWA

Ha astamaariya mas`aafay 1ro kifiliya Top`p`iya malaata k`aala tamarissiya mas`aafaw maado gidana mala giina k`ofetti giigeeddawa. Bare garsan oosuwaw peesheeda k`ofatuwanne hiillatuwa Top`p`iya malaata k`aala tamarissanaw baasuwa oliyawappe gujan tamaare naanatuwa murutaa laamiya ahanawu dandayee giina ammanettee. Tamarisuwa hiillatuu tamaratuwaw miikkiyanne tamaruwa tamarissuwa garsan minonne lo`o gaketetsay de`anadanne k`aala dichawukka mino baasuwa olee. Gidintonne astamaratuu malaatta k`aala mas`aafa sissaa metuu de`iya tamaratuwa tamarissiya wode ootsanaw bessiya yewatuwa koshshiyawadan s`orsiiddi tamaruwa tamarissuwa hanotay lo`o hanotan baanadan maaddee. Ha mas`aafay kumentsan 15 shempatuwa bare garsan oyk`oode itti itti shempuwa geluwa doometsan geluwadan maaddiya yetsatuu giigeeddino. Hewappe gujan shempuwa doometsan timirtiya giddobaw aakonne paate k`oppobatuwa de`iino. astamaari ha k`oppobatuwa shiishshiddi k`oppobanna baanawunne timirti lo`o murutanna de`anadan udee. Gujanka shempuwa garsan de`iya giddobatuwa astamaari metootennan akeekana mala giigeedda. Hawekka astamaari timirtiya immanaw halchiya wode halchuwa giigissanaw maaddee. Wursetsanka astamaari itti kaara tamarisidi kaalliyawakko aad`d`anaw tamaare naanatu woysa keena ereeddento biddanaw maaddiya dumma dumma ooshatuwa bare garsan oyk`eedda. Hawekka tamaare naanatu shempuwa timirtiya giddobatuwa akeekowanne de`iya detsa shaakiidi astamaari zaaretsuwa immanaw maaddee.

S`aas`i waas`i s`elloode ha mas`aafa giddduwan wod`d`eedda yewatuu ittinne gido hara ogatuwan tamaruwa tamarissuwa hanotatuwa miiko udanaw dandayee geetetti ammanettee.

K`OFISSUWA

Ubba shempuwa gidдон de`iya oosuwa bollan peesheeda k`aalatunne untuntu k`onc`etsay tamarriya mas`aafa wursetsaa sintsan wod`d`eedda. Hayyaado astamaariyantoo tamaare naanatu koshshiyawadan go`ettana mala maaddite.

Hayyaado astamaariyantoo malaatatuwa s`aafuwa ginaa ,kushiya oytsaa ,utuwa,k`otsanne k`aatsaa hewadanka bollaa k`aatsaa sintsaa k`onc`etsaa koshshiyawadan koshshanne sohuwa koshshiyawadan go`ettite. itti itti shempuwa geluwa doometsan geluwadan maaddiya yetsatuu giigeeddino. Ha yetsatuwa btamaare naanatuwaw malaata k`aalaa wogadan tamaare naanatuwaw malaatan go`etiidi yes`s`ite. tamaratukka yetsaa suure kaalliyawanne kaallennawa s`ellite.

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala kifiliya wodiyan polettiya ay oosuwaneekka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go`etti bessiyawa dogoppite. Hayyaado astamaariyantoo malaatatuwa s`afuwa ginaa , kushiya oytsaa ,utuwa,k`otsanne k`aatsaa hewadanka bollaa k`aatsaa ,sintaa k`onc`etsaa koshshanne sohuwa koshshiyawadan oosuwan peeshshiyawa woy bessiyawa loytsi kaallite.

Hayyaado astamaariyantoo kifiliya gelanappe kasiyan timiritew maaddiyanne kaaranna biya maado miishshatuwa giigissi akkii gelite.

SHEMPUWA 1

ERETTUSSAA

Aako k`oppoba

- ◆ Laa` `u malaata haasaya meegaa malaata k`aalan oduwa dandayiino.
- ◆ Bare garsan malaata k`aalan sarotaa laamettiino.
- ◆ Barentu suntsanne kifiliya malaata k`aalan shaakki odiino.

Imeteedda wodii 9 pereediya

Giddobaa:

- ◆ Malaata k`aalan sarotaa laamettussaa
- ◆ Malaata k`aalan barena erissussaa
- ◆ Malaata k`aalan tamaratuwa suntsa s`aafussaa
- ◆ Sarotannanne erissussanna gaketitiya malaatatuwa
- ◆ Laa`u malaata haasaya meegatuwa

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Malaata k`aalan barena erisiino
- ◆ Malaata k`aalan sarotaa laametiino
- ◆ Malaata k`aalan wogaa naagiidi sarotaa laametiino
- ◆ Malaata k`aalanna gaketetsay de`iya ooshatuwa zaariino
- ◆ Sarotannanne erettussanna gaketetsay de`iya malaatatuwa s`aafuwa ginaa, k-ushiya oytsa, k`otsa, bollaa k`aatsa nne sohuwa utetsa wogadan oosuwan peeshshiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Ta ishaa ya`ik`ooba

Ta ishaa ya`ik`ooba (2)

Gisaaddiyee

Dawalay shoc`eteedda

Dendikkii (2)

Eeno dendana

Deemuwa meec`etaade

k`a`iya k`an`aade

timirte golle baana

lo``o era shammana

- ◆ Tamaare naanatuwaw malaata k`aala go``etiidi hinte suntsa erissite.
- ◆ Tamaare naanatu barenta malaata k`aala go``etti erissana mala leemisuwa immite.

Leemiso:

Woota ak`aaddii? Woota peeshaddii?

Tasuntsay -----

Ta aabbu suntsay-----.

Taani 1tsa kifiliya tamaariya.

- ◆ Tamaare naanatu ha leemisuwa baasuwan barenta erissana mala dooyissite.
- ◆ Laa``u malaatanna de`iya haasaya meegaa go``etiidi ooshatuwa zaarana mala dooyissite.
- ◆ Kaallaa naagidi k`ofaa laamettana mala dooyissite
- ◆ Malaatuwa loytsi d`iishidi s`eeliya eraa dichana mala waatsaninne c`ugan tamaratu dooyanadan kaalli maaddite.
- ◆ Misiliya k`oc`etsatuwa dumma dumma k`aatsatuwanne kaassatuwa go``etiidi tamaare naanatu zaari zaari dooyana mala oosite.
- ◆ Wogaa naagiidi sarotaa laamettana mala dooyissite.

K`ofissuwa

*Hayyaado astamaariyantoo
malaata k`aala kifiliya wodiyan
polettiya ay oosuwaneikka malaata
k`aala birad`d`iya pidoliyan
go``etti bessiyawa dogoppite.*

Maaduwa miishshaa

- ◆ Dumma dumma oosatuwanne k`aatsatuwa bessiya misiliya k`onc`etsatuwa

Bidetsa /kaalli be`uwa

- ◆ Barentu suntsanne bare aabbu suntsaa malaata k`aalan odiyawa kaallit.
- ◆ Bare de`iya kifiliya malaata k`aalan oduwa dandayowaa d`iishite.
- ◆ Tamaare naanatu imeteedda leemisuwa maaran barena koshshiyawadan malaata k`aalan reissana dandayowaa kaallite.
- ◆ Erettussanna gakettiyawan giigeeedda itti itti ooshatuwa zaarana dandayowaa d`iishite.
- ◆ Sarotaa k`aalatuwa k`onc`etsaa miikkiya malaatanna dabboyana dandayowaa d`iishite.

SHEMPUWA 2

BOLLAA KIFILATUWA

Aako k`oppobatuwa:-

- ◆ Bolla kifilatuwa bochi beessiino.
- ◆ Bollaa kifilatuwa malaata go``etiino.
- ◆ Laa``u malaatanna d`iyaa meegaa ootsiino.

Imeteeddawe :-8 pereediya

Giddobaa:

- ◆ Bollaa kifilatuwa malaata k`aalan suntsaa s`eessanne bes-sussaa.
- ◆ Bollaa kifilatuwa malaata .
- ◆ Laa``u malaatanna de`iya haasaya meegatuwa/azazatuwa.
- ◆ Ooshanne zaaruwa k`onc`issiya sintsa k`onc`issuwa.

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Bollaa kifilatuwa shaakki k`onc`isiino.
- ◆ Bollaa kifilatuwa suntsa malaata k`aalan s`eesiino.
- ◆ Bollaa kifilatuwa bochi beessiino.
- ◆ Bollaa kifilatuwa suntsaa misiliyanna dabboyiino.
- ◆ Laa``u malaatanna de`iya haasaya meegatuwa ootsiino.
- ◆ Ooshanne zaaruwa k`onc`issiya sintsa k`onc`issuwa nabbabiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Aaye birad`d`iya

Aaye birad`d`atee (2) hak`an de`ay

Hawan de`ay (2) hente woysee

S`orsiya birad`d`atto (2) hak`an de`ay

Hawan de`ay (2) hente woysee

Gidduwa birad`d`atto (2) hak`an

de`ay

Hawan de`ay (2) hente woysee
Migiduwa birad`d`atto (2) hak`an
de`ay

Hawan de`ay (2) hente woysee
Mara birad`d`atoo (2) hak`an de`ay

Hawan de`ay (2) hente woysee
Ta birad`d`atoo (2) hak`an de`iitee
Hawaan de`etto(2) wooti de`iitee?

- ◆ Bollaa kifilatuwa malaatatuwa eris-
site.
- ◆ Bollaa kifilatuwa bochussan suntsa
s`eesi erissit.
- ◆ Ooshaa oochussaninne zaarussan
k`onc`issite.
- ◆ Laa``u malaatanna de`iya haasaya
meegatuwa /azazatuwa dooyissuwa
ootsissite.

Leemiso:-

kushiya bessite ,ayfiya bessite,siid`iya
bochite, gediya bessite.

- ◆ Bollaa kifiliya misilatuwa go``ettiidi
diraamma malatiya kaassaa bessite.
- ◆ Tamaare naanatu waatsanwaatsan
gidiidi ooshanne zaaruwa dooyana
mala ootsite.
- ◆ S`eela nibaabiya eraa dichana mala
dooyissite.

K`ofissuwa

*Hayyaado astamaariyantoo ma-
laata k`aala wodiyan tamaruwa
tamarissuwa kaaluwa maara
gidдон polettiya yewatuwa ub-
bakka malaata k`aala birad`d`iya
pidoliyan go``ettite.*

Maado miishshaa

- ◆ Bollaa kifiliya bessiya
- ◆ Misilatuwa
- ◆ Pootuwa

Bidetsa /kaalli be`uwa

- ◆ Bollaa kifilatuwa suntsaa misiliyanna
gatsi dabboyuwa dandayowaa kaal-
lite.
- ◆ Bollaa kifilatuwa suntsaa shaakki
erowaa d`iishite.
- ◆ Bollaa kifilatuwa suntsaa suure
s`eesiyawanne bessuwa dandayowaa
d`iishite.
- ◆ Bessiya mallatuwa go``ettiidi bollaa
kifilatuwa malaatan odiyawaa kaal-
lite.
- ◆ Bollaa bochussan suure pootuwanna
/misiliyanna dabboyuwa dandayowa
kaallite.
- ◆ Laa``u malaata haasayaa meegatuwa
med`uwa dandayowaa kaallite.

SHEMPUWA 3

Kaassaa

Aako k`oppobatuwa

- ◆ Shempuwa wodiyan kaa`ettiya kaassa k`ommatuwa tobbetiino.
- ◆ Kaassaa k`ommatuwa malaata k`aalan haasayiino.
- ◆ Dandayay /dandayikki giya k`ofan haasaya meegaa med`d`iino.

Imeteedda wodii 8 pereediya

Giddobaa:

- ◆ Kaassaa wodiyan k`eeri naanatu kaa`iya kaassaa
- ◆ Kaassaa malaatatuwa
- ◆ Dandayay/dandayikki giyaa k`ofaa bolla med`etto haasayaa meegatuwa
- ◆ Dandayay/dandayikki giya k`ofaanna biya sintsaa med`etanne bollaa k`aatsaa

Naagettiya murutatuwa:

- ◆ Shempuwa wodiyan kaa`ettiya kaassatuwa malaata k`aalan go``etiidi s`eesiino.
- ◆ Dandayay/dandayikki giya k`ofaanna biya sintsaa med`etanne bollaa k`aatsaa akeekiino.
- ◆ S`eelanne gaketetsaa eraa dichiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Hewan he boniyan

Hewan he boniyan hewan he see-

lan

Dembani kesiidi kaa`iya wodiyan

Awude dogettiyawee na`atetsay

Beni tamaareedda nu timirte keet-say

C`iishshay maatay haytsay

C`ililuwaa gidiidi ayfiyan beettiya ubbay

Nuuni kaa`eeddawe aynnee dogettenna

Na`atetsaa wodii zaaretsiidi yeenna

K`osetsaa kaassatuu
 Na`atetsaa elatuu
 Akeeketiino awude dogetiino
 Guyye k`oppiya wode nuuna
 nashechiino.

Hiwoot Mamo

- ◆ Tamaare naanatu eriya kaassa k`ommuwaa malaata k`aalan odana mala ootsite.
- ◆ Kaassaa k`ommatuwanne suntsaa malaata k`aalan erissite.
- ◆ Kaassaa k`ommatuwa k`onc`issi odite.
- ◆ Tamaare naanatu bare ,waatsaninne c`ogan gidiidi barentu eriya kaassaa k`ommuwa malaata k`aalan haasayana mala ootsite.
- ◆ S`eelli nabbabuwa eraa dichana mala dooyissite.
- ◆ Dandayay/ dandayikki giya k`ofaa bolla baaseteedda haasaya meegaa oosisite.
- ◆ Dandayay/dandayikki giya k`ofanna biya sintsaa k`otsatuwanne bolla k`aatsaa dooyana mala ootsite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidon polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go`ettite.

Maado miishshaa

Kaasatuwanne poluwa hanotatuwa bessiyaa misiliya k`onc`issatuwaa.

Bidetsa /kaalli be`uwa

- ◆ Shempuwa wodiyan kaa`ettiya kaassa k`ommatuwa suntsaa erowaa kaallite.
- ◆ Barekka, waatsaninne c`ugan kaassa k`ommatuwa odanaw dandayowaa d`iishite.
- ◆ Dandayay/dandayikki giya k`ofanna biya sintsa k`otstuwa nne bolla k`aatsaa udiyawa s`eellite.
- ◆ Dandayianne dandayenna kaassa k`ommatuwa dummayi ereeddawa d`iishite.

SHEPUWA 4

SOO ASAA

Aako k`oppobatuwa

- ◆ Dabbotetsa k`onc`issiya mallatuwa shaakkiino.
- ◆ Soo asanne soo asaa yamatuwa malaataa k`aalan bessiino.
- ◆ Laa``u malaatan ooshaa med`iidi oochiino.
- ◆ Uloppet gideedda kaalli s`eeluwa dichiino.

Imeteedda wodii 6 pereediya

Giddobaa:

- ◆ Dabbotetsaa k`oncisuu malaatatuwa bolla tobbettussaa.
- ◆ Dabotetsa k`onc`issiya malaatatuwa
- ◆ Laa``u malaata haasaya meegatuwa
- ◆ Soo asaa wogatuwa

Naagettiya murutatuwa:

- ◆ Soo asaa suntsaa malaata k`aalan s`eesiino.
- ◆ Soo asaa k`onc`issiya k`aalatuwa malaata k`aalan bessiino.
- ◆ Soo asaa suntsanne matumatetsa malaata k`aalan k`onc`issuuwa dandayiino.
- ◆ Soo asaa dabbotetsanne gaketetsa shaakuwa dandayiino.
- ◆ Soo asaa woganne ittuu ittuwanna maayettussa akeekiino.
- ◆ Soo asaa k`aalaa malaatatuwanna dabboyiino.
- ◆ Misilatuwa malaata k`aalanna giigisiino.
- ◆ Paa``u malaata ooshatuwa med`iino.
- ◆ Minonne lo``o s`eelli nabbabiyawa gidiino.
- ◆ Soo asaa k`oncissiya k`aalatuwa loytsi bessiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Goshshanchay oosuwa bollan
 Be`ite s`eellite goshshanchay
 oosuwa bollan de`ee
 Goshshanchay bare machattinna
 de`ee
 Be`ite s`eellite goshshanchay
 bare machattinna de`ee
 Machatiwu na`ay de`ee
 Be`ite s`eellite machatiwu na`ay
 de`ee
 Na`awukka michatta de`awu
 Be`ite s`eellite na`awu michatta
 de`awu
 Na`awu aawuu de`ee
 Be`ite s`eellite na`awu aawuu
 de`ee
 Aawo ishay de`ee
 Be`ite s`eellite aawo ishay de`ee

- ◆ Soo asaa ,soo asaa yamatuwanne dabbotetsa bessiya malaatatuwa erissite.
- ◆ Misiliya k`onc`etsa malan shiik`eedda bolla kifilatuwa nabbabanadan oosite.
- ◆ Misilatuwa untuntu suntsanna dab-boyanayda dooyissite.
- ◆ Dabotetsa k`onc`issuwa malaatatuwa zaaretsi zaaretsi nabbabanadan oosite.
- ◆ Soo asaa k`aalatuwa suure pootuwanna/ misiliyanna gatsi dooyaa udana mala hanotatuwa miikkoyite.
- ◆ Soo asaa kochiya malaatatuwa nabbabanadan maaddite.

- ◆ Dabotetsaa k`onc`issiya malaatatuwa nne k`aalatuwa dobboyiidi k`onc`issuwa immite.
- ◆ Laa``u malaata ooshatuwa ootsana mala udite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaaruwa tamaaris-suwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go`ettite.

Maaduwa miishshaa:-

- ◆ Soo asaa yamatuwa bessiya misiliya k`onc`issatuwa

Bidetsa /kaalli be`uwa

- ◆ Soo asaa ,soo asaa yamatuwa suntsa misiliyanna daboyussaa dandayowaa kaallite.
- ◆ Dabotetsa k`onc`issuwa malaatatuwa shaakki ereeddawa d`iishite.
- ◆ Dabotetsa k`onc`issiya k`aalatuwa suure s`eessa dandayowanne bessiya-wa kaallite.
- ◆ Bessiya k`aalatuwa malaata k`aalan odanaw dandayowaa kaallite.
- ◆ Misiliya k`onc`ssuwan zempeedda k`ofatuwa nabbabana dandayowaa kaallite.
- ◆ Misilatuwa untuntu suntsanna dab-boyowaa d`iishite.
- ◆ Dabotetsaa k`onc`issiya malaatatuwanne dabbotetsa bessiya k`aalatuwa gatsana dandayowaa kaallite.
- ◆ Laa``u malaata ooshatuwa giigissanaw dandayowa kaallite.

SHEMPUWA 5

K`UMANNE USHSHAA

Aako k`oppobatuwa

- ◆ K`umaa malaata k`aala suntsan beessiino.
- ◆ Ushshaa malaata k`aala suntsan beessiino.
- ◆ K`umaa suntsatuwa malaata k`aalan s`eesiino.
- ◆ Ushshaa suntsatuwa malaata k`aalan s`eesiino.

Imeteedda wodii 12 pereediya

Giddobaa:

- ◆ K`umaa malaata k`aala suntsatuwa
- ◆ Ushshaa malaata k`aala suntsatuwa
- ◆ Dumma dumma muussane ushshaa k`ommatuwa malaata k`aalan s`eessaa.
- ◆ Ayaa maaddii/ushaaddi? giya ooshatuwa zaaruwa
- ◆ Nashecha k`onc`issatuwa

Naagettiya murutatuwa:

- ◆ K`umaa suntsatuwa malaata k`aalan s`eesiino.
- ◆ K`umaa suntsatuwa ushshaa suntsatuwappe shaakkiino.
- ◆ Ushshaa k`ommatuwa malaata k`aalan beessiino.
- ◆ Ushshaa suntsatuwa k`umaa suntsatuwappe shaakiino.
- ◆ K`umanne ushshaa suntsatuwa misiliyaa dabboyiino.
- ◆ Ooshatuwa ootsiino.
- ◆ K`umanne ushshaa misiliya k`onc`issuwa malaata k`aalan beessiino.
- ◆ Ayaa maaddii/ushaaddi ? giidi laa`u malaata ooshatuwa ooshetiino.
- ◆ Nahsechaa k`onc`issatuwa go`etiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

K`umaa muussaa

K`umaa muussay pas`atetsassa (2)

Kaa`oytte kushiya bak`aa kaassaa Goytte itta laa``a heezza.

K`umaa muussay pas`atetsassa (2)

Daabbuwa soolluwa k`uuk`ulliya

Kaa`oytte kushiya bak`aa kaassaa Goytte itta laa``a heezza

K`umaa muussay pas`atetsassa (2)

Ashuwa ukitsaa ambashshaaa

Kaa`oytte kushiya bak`aa kaassaa Goytte itta laa``a heezza

K`umaa muussay pas`atetsassa (2)

Kaa`oytte kushiya bak`aa kaassaa Goytte itta laa``a heezza.

- ◆ Misiliya /pootuwa bessusan k`umanne ushshaa k`ommuwanne suntsaa erissite.
- ◆ Tamaare naanatu k`umanne ushshaa suntsa s`eesanadan udite.
- ◆ K`an``iya ayaa meeddentonne usheeddento tamaare naanatu kaallaan kaallan odana mala udite.
- ◆ Laa``u malaata ooshatuwa (ayaa maaddii/ushaaddi?) gi oochiidi tob-biya udite.
- ◆ K`umanne ushshaa malaata suntsatuwa misiliya /pootuwanna dabboyan mala oosite.
- ◆ Waatsaninne c`ugan gidiidi k`umanne ushshaa k`ommatuwa bolla tobbettana mala ogiya bessite.

- ◆ K`umanne ushshaa k`ommatuwa bessiya misiliya malaatanna dabboyan mala dooyissite.
- ◆ Ooshatuwa oosisite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go`ettite.

Maado miishshaa

- ◆ K`umanne ushshaa misiliya k`on-c`issatuwa

Bidetsa /kaalli be`uwa

- ◆ K`umanne ushshaa misiliya k`on-c`etsatuwa malaatan bessuwa dandayowaa d`iishite.
- ◆ Misilatuu aatsiya kiitaa malaata k`aalan k`onc`issuwa dandayowa kaallite.
- ◆ misiliyaa s`eelussan misilew k`on-c`etsaa immiyawa kaallite.
- ◆ Misiliya misiliyannanne malaata k`aalanna gatsuwaa dandayowaa kaallite.

SHEMPUWA 6

HACHE GALLASSAY AYEE ?

Aako k` oppobatuwa

- ◆ Saaminta timiritiya malaata k` aalan k` onc` isiino.
- ◆ Saaminta gallassatuwa malaata k` aalan tobbetiino.
- ◆ Saaminta gallassatuwa malaata k` aalan bessiino.
- ◆ Gallassatuwa payduwana dabboyussan malaata k` aalan haasaya meegaa med` d` iino.

Imeteedda wodii 8 pereediya

Giddobaa:

- ◆ Saamintaa gallassatuwa
- ◆ Saamintaa gallassatuwa malaata k` aala suntsatuwa
- ◆ Gallassatuwa paydatuwanna gatsussan
- ◆ Gallassatuwa paydatuwanna go` `ettussaa
- ◆ Oosuwanne shempuwa gallassaa

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Saamintaa gallassatuwa malaata k` aalan s` eesiino.
- ◆ Saamintaa gallassatuwa malaata suntsatuwa payduwana dabboyiino.
- ◆ Wodiya bessiya malaatatuwa odiino.gallassatuwa payduwana gassetsidi k` onc` isiino.
- ◆ Oosuwa gallaassatuwa shaakkiino.
- ◆ Sanbataa shaakkiino
- ◆ Oosuwanne shempuwa gallassatuwa dummatetsa k` onc` isiino
- ◆ Saynnope kaalli de` iya gallassaa malaata k` aalan besiino.
- ◆ Saynnope kasiyan de` iya gallassaa malaata k` aalan besiino.
- ◆ Saynnoppenno oroobappe gidduwan beettiya gallassa malaata k` aalan odii-no.
- ◆ Saaminta gidduwan beettiya gallassatuwa suntsaa malaata k` aalan kasiya kaaluwa maaraa s` eesiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Hache gallassay ayee?

Hache gallassay ayee ?

Hache gallassay Woggaa.

Woggay shempo gallassaa

Hache gallassay ayee ?

Hache gallassay Saynna

Saynno timirtiya doometsa gallas-saa

Hache gallassay ayee ?

Hache gallassa Arba

Arbi timirtiya wursetsa gallassaa.

- ◆ Gallassaa timirtiya malaata k`aalan erissite.
- ◆ Saamintaa gallassatuwa malaata suntsatuwa bessuwa dooyissite.
- ◆ Tamaaratuwa cugan shaakiidi itti itti tamaare naanay ha gallassatwan ayaa ayaa ootseeddento malaata k`aalan odana mala dooyissite.
- ◆ Tamaaratuwa cugan shaakiidi itti itti tamaare naanay ha gallassatwan ayaa ayaa ootseeddento malaata k`aalan c`ugan bare laggetsatuwanna haas-ayana mala mala oosite .
- ◆ Wodiya k`onc`issiya malaatatuwa k`onc`issi bessite.
- ◆ Waatsaninne c`ugan gidiidi tamaretu saaminta gallassatuwa malaata suntsatuwa bessana mala oosite.
- ◆ Saaminta gidduwan beettiya gallasatuwa suntsaa kasiya kaaluwa maara loytsi nabbabana mala maaddite

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go`ettite.

Maado miishshaa

- ◆ Saaminta gallassatuwa kasiya kaaluwa maara malaata k`aalaninne untuntu suntsan giigissuwa.
- ◆ Gallassa payduwa pilaashiya kardiya malan giigissuwaa.

Bidetsa /kaalli be`uwa

- ◆ Saamintaa gallassatuwa malaata k`aalan s`eesiyawa kaallite.
- ◆ Saamintaa gallassatuwa malaata suntsatuwa payduwanna dabboyi-awa d`iishite.
- ◆ Wodiya bessiya k`aalatuwa malaatan k`onc`issana dandayowaa s`eellite.
- ◆ Oosuwanne sanbata gallasatuwa shaakkiyawa kaallite.
- ◆ Saaminta gidduwan beettiya gallasatuwa suntsaa kasiya kaaluwa maara loytsi k`onc`issiyawa d`iishite.

SHEMPUWA 7

BIRAD`D`IYA PIDOLATUWA

Aako k`oppobatuwa

- ◆ Dawurootsuwa birad`d`iya pidolatuwa nabbabiino.
- ◆ birad`d`iya pidolatuwappe k`aala med`d`iino.
- ◆ Barentu suntsa birad`iya pidolatuwan s`eesiino.
- ◆ Barentu lagetsatuwa suntsaa birad`iya pidoliyan s`eesiino.

Imeteedda wodii 16 pereediya

Giddobaa:

- ◆ Top`p`iya malaata k`aala biradiya pidolatuwa
- ◆ Birad`d`iya pidolatuwa (A--`)
- ◆ Twaa, newaa, Iiwa, giya suntsaa birad`d`iya pidoliyan

Naagettiya muruutatuwaa:

- ◆ Birad`d`iya pidolatuwa med`d`annaw go``ettiya kushiya birad`d`iya dooy-issiyawanta akeekiino.
- ◆ (A-----`) gakkanaw de`iya pidolatuwa birad`d`iya pidoliyan s`eesiino.
- ◆ Pidolatuwa untuntu zeretsanna birad`d`iya pidoliyan nabbabiino.
- ◆ Birad`d`iya pidoliya zeretsaa shaakiino.
- ◆ Barenne barentu laggetsatuwa suntsaa birad`d`iya pidoliyan erisiino.
- ◆ Birad`d`iya pidolatuwa dawurootsuwa pidoliyanna dabboyiino.
- ◆ Zeretsappe dummatiya pidoliya shaakki eriino.
- ◆ Dawurootsuwa pidolatuwa untuntu zeretsanna birad`d`iya pidoliyan nabbabiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Naatoo tamaroytte.

Eraa demmanaw minetti tamaroytte

A ,B ,C` giidi pdoliya paydoytte

A, golliya malatewunno

B, manas`iriyakko bewunno

C` ,baac`aa malatewunno

A ,B ,C` giidi pdoliya paydoytte
Eeyatetsa mayuwaa k`aaridi
oloytte.

- ◆ Tamaare naanatu barentu kushiya sintsaw mic`iidi d`ok`k`u udi garsa bagga kushiya bessanayda birad`d`i-ya pidplatuwa kaallan kaallan bessite.
- ◆ Birad`d`i-ya pidolatuwa dooyana mala maaddite.
- ◆ Birad`d`i-ya pidolatuwanne untuntu zeretsa k`onc`issi bessite.
- ◆ Barentu, bare lagetsatuwa, bare soo asaanne bare astamaariya suntsa birad`d`i-ya pidolatuwan bessana mala nne s`eesana mala ootsite.

Leemiso

Ta suntsay----- .
-ne suntsay----- .
-li/Aa suntsay----- .

- ◆ Pidoliya gaytaa zaran ,posteriyān, woy moodeliyan go`etti birad`d`i-ya pidolatuwa suure nabbabana mala mentsetsite.

K`ofissuwa

*Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamaris-
suwa kaaluwa maara gidдон polettiya
yewatuwa ubbakka malaata k`aala
birad`d`i-ya pidoliyan go`ettite.*

Maado miishshaa

- ◆ Birad`d`i-ya pidolatuwa malaata k`aalan med`d`anaw go`ettiya kushiya birad`d`atuwa dooyissiya-
batuwa.
- ◆ Zaran ooseteedda birad`d`i-ya pi-
doliya gaytaa.
- ◆ Birad`d`i-ya pidolatuwa moodelatu-
wa.

Biddetsaa /kaalli be`uwaa

- ◆ Birad`d`i-ya pidolatuwa barentu ze-
retsanna suure nabbabuwa danday-
owaa d`iishite.
- ◆ Pidolatuwa birad`d`i-ya pidolatuwan-
na dabboyuwa dandayowaa kaallite.
- ◆ Malaata k`aala kushiya oytsaa,
go`ettussanne bollaa k`aatsaa suure
ootsiyawa kaallite.

SHEMPUWA 8

TA DAWUTARATUWA

Ako k` oppobatuwa

- ◆ 1---100 gakkanaw de`iya malaata k`aala birad`d`iya paydatuwa dooyiino.
- ◆ Paydatuwa birad`d`iyan malaata k`aalan nabbabiino.
- ◆ Paydatuwa birad`d`iyan malaata k`aalan s`eesiino.
- ◆ Heezzu malaata haasaya meegaa malaata k`aalan ootsiino.

Imeteedda wodii 13 pereediya

Giddobaa:

- ◆ 1---100 gakkanaw de`iya malaata k`aala birad`d`iya paydatuwa
- ◆ Shempuwa 2 timirtiya baasuwan ooseteedda heezzu malaata haasaya meegatuwa.
- ◆ Suntsatuwanne paydatuwa gatso go`ettiya ogiyaa.

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ 1---100 gakkanaw de`iya birad`d`iya paydatuwa malaata k`aalan s`eesiino.
- ◆ Misilatuwa payduwanna dabboyiino.
- ◆ Misilatuwa c`oratetsa birad`d`iya malaata k`aalanna dabboyiino.
- ◆ Baddonne kumentsa paydatuwa shaakiino.
- ◆ Wogga payduwa k`eeri payduwappe shaakiino.
- ◆ Misilatuwa birad`d`iya malaata k`aalan paydiidi c`oratetsa shaakiino.
- ◆ Paydatuwanne suntsatuwan go`etiidi heezzu malaata k`aala ootsiino.
- ◆ Suntstuwanne payduwa ittippe go`ettiya ogatuwa akeekiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Itta ,laa``a, heezza, oydda, ichesha
Itta, laa``a, heezza, oydda, ichesha
(2)

Moliyaa p`iraaddi kawuwawu
Itta ,laa``a, heezza, oydda, ichesha
(2)

Waassa olaashaddi erennani
Ayawuu olaaddi
Ta birad`d`iya sa``inaade
Hak`a birad`d`ee

Ushecha birad`d`iya k`eeraa (2)

- ◆ Tamaare naanatu barentu kushiya sintsaw mic`iidi d`ok`k`u udi garsa bagga kushiya bessanayda birad`d`iya pidplatuwa kaallan kaallan erissite.
- ◆ 1---10, 11—29, 21—30, 31—40, 41—50, 51—60, 61—70,,71—80,81—90,91—100 gakkanaw de`iya paydatuwa birad`d`iya nalaata k`aalan paydana mala ootsite.
- ◆ Paydatuwanne suntsatuwa go``etii-di heezzu malaata haasaya meegaa oosissite.
- ◆ Kifile gidдон de`iya attumanne mac`c`a tamaratuwa c`oratetsa oochiidi zaaruwa immana mala ootsite.
- ◆ Paydatuwa birad`d`iya malaata k`aalan nabbabanadanne paydanada dooyissite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go``ettite.

Maado miishshaa

- ◆ Malaata k`aala med`d`anaw go``ettiya birad`d`atuwa dooyissite.
- ◆ Zaran , posteriyani, moodeliyan giigeedda birad`d`iya malaata k`aala payduwa zaraa

Biddetsa/ kaalli be`uwa

- ◆ Paydatuwa birad`d`iya malaata k`aalan nabbabuwanne payduwa dandayowaa kaallite.
- ◆ Paydatuwanne suntsatuwa go``etii-di heezzu malaata haasaya meegaa ootsiyawa d`iishite.
- ◆ Suntsatuwanne paydatuwa ittippe go``etiiya ogiya akeekan s`eellite.
- ◆ Misilatuwa birad`d`iya malaata k`aalan paydiidi c`oratetsaa shaak-kowaa kaallite.

SHEMPUWA 9

Ta dosiya ayfaafiya

Aakko k` oppobatuwa

- ◆ Ayfaafatuwa suntsanne k` ommuwa bolla tobbetiino.
- ◆ Malaata k` aalan ayfaafatuwa suntsaa besiino.
- ◆ Laa` `u malaata k` aala haasaya meegaa ootsiino.

Imeteedda wodii, 7 pereediya

Giddobaa:

- ◆ Dumma dumma ayfaafatuwa suntsaa
- ◆ Laa` `u malaata k` aala haasaya meega (burtukaaniya dosay , muuziya dosikki...)
- ◆ Dosusannanne is` s` ussanna biyaa sintsaa k` otsanne bol-
laa k` aatsaa

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Ayfaafatuwa suntsa malaata k` aalan s` eesiino.
- ◆ Ayfaafatuwa suntsatuwa hara k` umappe shaakiino.
- ◆ Ayfaafatuwa suntsa malaata k` aalan s` eesiino.
- ◆ Ayfaafatuwa misiliya malaatanna dabboyiino.
- ◆ Ayfaafatuwa misiliya s` eellidi ayfaafiya shaakiino.
- ◆ Ayfaafatuwa s` eellidi ayfaafiya suntsaa s` eesiino.
- ◆ Ayfaafatuwa misiliya mala k` aalan nabbabiino.
- ◆ Ayfaafatuwa misiliya malatiya ayfaafatuwa misiliyanna gasetiino.
- ◆ Ayfaafatuwa misiliya s` eellidi misilew malaata k` aala k` onc` isiino.
- ◆ Dosussanne is` ussanna biya sintsaa k` otsanne bolla k` aatsauwa akeekiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa:-

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Ayfaafatuwa muussay
 Ayfaafatuwa muussa lo``a nu
 pas`atetsaw (2)
 Nu daaddan tokkoytte heera puula-
 tetsaw
 Burtukaaniya muuziya
 Loomiya nne kookiya
 Tokkoytte nne moytte
 Hargiyappe naagettoyte.
 Ayfaafatuwa muussa lo``a nu
 pas`atetsaw (2)
 Paapayanne manguwa
 Woyiniya anaanasiya

Akki akki moytte nu darko muruutatuwa.

- ◆ Malaatatuwa suntsaa malaata k`aalan s`eesiidi erissite.
- ◆ Bare, waaatsaninne c`ugan gidiidi ayfaafatuwa suntsanne k`ommuwa malaata k`aalan dooyana mala ootsite.
- ◆ Tamaare naanatu dosiyaa ayfaafiya k`ommuwa malaataa k`aalan s`eesana malanne ooshettana mala ootsite.
- ◆ Ayfaafatuwa misilatuwa bessuwan malaata k`aalan k`onc`issana mala hanotatuwa giigissite.
- ◆ Ayfaafatuwa misiliya ootsana mala malaata bessiidi dooyana mala maaduwa udite.
- ◆ Burtukaaniya dosay /dosikki giidi laa``u malaata haasaya meegaa med`d`ana mala maaddite.

- ◆ Ayfaafatuwa k`ommuwa bessiya misiliya malaata k`aalaanna dabboyuwa dooyana mala ooshatuwa oosissite.
- ◆ Dosussanne is`s`ussanna biya sintsa k`otsanne bollaa k`aatsatuwa go``etana mala ootsite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaaruwa tamaris-suwa kaaluwa maara gidдон polettitya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go``ettite.

Maado miishshaa

- ◆ Ayfaafiya k`ommuwa bessiya misiliyaa

Kaalli be`uwa /bidetsaa

- ◆ Ayfaafiya malaata k`aalan suntsaa suure pootuwa/misiliyanna dabboyuwa dandayowaa kaallite.
- ◆ Ayfaafiya malaata k`aalan suntsaa shaakki ereeddawa d`iishite.
- ◆ Ayfaafiya malaata k`aalan suntsaa suure s`eessanne dabboyuwa dandayowaa shaakkite.
- ◆ Ayfaafatuwa k`ommuwa bessiya misiliya malaata k`aalanna dabboyiyawa s`eellite.
- ◆ Dosussanne is`s`ussanna biya sintsaa k`otsanne bollaa k`aatsatuwa go``etussa dandayowaa

SHEMPUWA 10

ZO`O BORSATTO

Ako k` oppobatuwa

- ◆ K`alamiya suntsanne k`ommuwa bolla malaata k`aalan tobbetiino
- ◆ K`alamiya k`ommuwa malaata k`aalan bessiino.
- ◆ Heezzu malaata haasaya meega ootsiino.

Imetto wodi 6 pereede

Giddobaa:

- ◆ K`alamiya suntsanne k`ommuwa
- ◆ K`alamatuwa malaata k`aalan shaakkussaa
- ◆ Heezzu malaata haasaya meega (Ta borsay zo`uwa ,Ta irsaasi bunniya)
- ◆ Suntsa k`alamiyanna go``ettiya ogatuwa

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ K`alamatuwa malaata k`aalan paattiino.
- ◆ K`alamatuwa malaata k`aalan shaakkiino.
- ◆ K`alamatuwa malaata k`aalan s`eesiino.
- ◆ K`alamatuwa malaata k`aala suntsanna dabboyiino.
- ◆ Itti mala k`alamatuwa dabboyiino.
- ◆ Mayuwa k`alamiya malaata k`aalan shaakki bessiino.
- ◆ Suntsaa k`alamiyanna go``ettiya ogiya akeekiino.
- ◆ K`alamatuwa suntsaa go``etiidi heezzu malaata haasaya meega ootsiino.

Timirtiya shiishshiya ogatuwa

- ◆ K`alamatuwa malaata erissite.
- ◆ K`alamiya k`ommuwa bessiya posteriya go``etiidi k`alamiya bes-site.
- ◆ Kifile gidduwan de`iya miishshatuwa bessidi tamaratu miishsha k`alamiya odana mala ootsite.
- ◆ Borsaa, mayuwanne c`ammaa k`alamiya shaakkana mala ootsite.
- ◆ Itti mala k`alamii de`iya yewatuwa bessana mala ootsite.
- ◆ Tamaratu kaallan kaallan waatsan gidiidi k`alamatuwaba ooshettana mala dooyissite.
- ◆ Barentu ,soo asatuwanne laggetsatuwa mayuwa k`alamiya bolla k`ofaa laamettana mala ootsite.
- ◆ C`ugan gishetti oosha ooshetti dooyana mala maaddite.
- ◆ Tamaaretu oochana malanne zaarana mala mentsetsite.
- ◆ Misiliya /moodeliyan shiik`eedda k`alamatuwa suntsaa k`aalan s`eesana mala udite.
- ◆ K`alamatuwa suntsaa go``etiidi heezzu malaata haasaya meegaa ootsana mala k`onc`issite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go``ettite.

Maaduwa miishshaa

- ◆ Posteriyān/ chartiyan shiik`eedda k`alamatuwa leemisuwa
- ◆ K`alamatuwa k`ommuwa bessiya misiliya

Kaalli be`uwa/ bidetsaa:-

- ◆ Misiliyan shiik`eedda k`alamatuwa k`ommuwanne suntsaa malaata k`aalan bessuwa dandayowaa d`i-ishite.
- ◆ Tamaare naanatu k`alamiya s`eeliyawan malaata k`aalan ooshaa ooshettana malanne zaarana mala kaallite.
- ◆ K`alamatuwa k`ommuwa malaatan-na dabboyiyawa kaalli s`eellite.
- ◆ Suntsaa go``etti heezzu malaata haasaya meegatuwa med`aa dandayowa kaallite.

SHEMPUWA 11

MEDOSSATUWA SHAAKUSSAA

Aako k` oppobatuwa

- ◆ Medosatuwa k` ommuwanne suntsa bollan tobbetiino.
- ◆ Malaata k` aalan medossatuwa k` onc` isiino.
- ◆ Soonne wora medossatuwa suntsaa malaata k` aalan besiino.
- ◆ Medossatuwa go``a bolla gidiidi haasaya meega med`d`iino.

Imeteedda wodii 12 pereede

Giddobaa:

- ◆ Medosatuwa k` ommuwanne suntsa
- ◆ Soo medossatuwa suntsaa
- ◆ Wora medossatuwa suntsaa
- ◆ Medossatuwa go``a bolla baaso udiidi haasaya meegaa med`uwa.

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Soonne wora medossatuwa malaata k` aalan suntsaa shaakki s` eesiino.
- ◆ Soonne wora medossatuwa ittippetetsanne dummatetsaa malaata k` aalan geeddarino.
- ◆ Medossatuwa misiliya s` eelussan soonne wora medossatuwa malaata k` aalanshaakiino.
- ◆ Medossatuwa suntsaa suure misiliya malaatanna dabboyiino.
- ◆ Medossatuwa pootuwa s` eellidi suntsaa malaata k` aalan odiino.
- ◆ Soo medossatuwa go``a malaata k` aalan k` onc` isiino.
- ◆ medossatuwa go``a bolla ooseteedda haasaya meegatuwa malaata k` aalan ootsiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Kanay hameteedda

Kanay hameteedda

Mek`etsaa akii beedda(2)

Hewaa miiddee naagee kaysuwa

Kanay wuu wuu gi boc`eedda (2)

Adanattakka k`ay miyawu miyawu (2)

Gaaddu bare maatsaa ushaaddee

Miyatta maa maa (2) gaaddu

Bare maataa maaddee

Awurii uu`eedda (2)

Sa`ay wontina bare c`engursa siseedda.

Golle medossatu (2)

Asaa na`aw c`ora go``aa immiyawantu.

- ◆ Medossatuwa pootuwa bessussan malaata k`aalan medossatuwa k`ommuwanne suntsa s`eesi erissussaa.
- ◆ Medossatuwa kumentsa hanota malaata k`aalan tobbissuwa.
- ◆ Soonne wora medossatuwa shaakkana mala malaata k`aalan erissusa.
- ◆ Tamaare naanatu medosatuwaba s`eellowanne gido eriyawa waatsaninne c`ugan gidiidi malaata k`aalan go``etti odana mala udussaa.
- ◆ medossatuwa go``a bolla ooseteedda haasaya meegatuwa malaata k`aalan ootsissuwa.
- ◆ Soonne wora medossatuwa paatti besiya misiliya malaata k`aalanna dabboyuwa dooyana mala dooyisuwan dumma dumma ooshatuwa oosissuwa.

- ◆ Waatsaninne gido c`ugan eriyanne gido dosiya woranne soo medossatuwaba malaata k`aalan tobbettana mala ootsussaa.
- ◆ Medossatuwa pootuwa oosissi ootseedda pootuwa malaata k`aalan k`onc`issuwa immana mala udussaa.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go``ettite.

Maado miishshaa

- ◆ Soonne wora medossatuwa besiya misiliya

Kaalli s`eeluwa:-

- ◆ Soonne wora medossatuwa malaata k`aalan suure misiliyanna dabboyuwa dandayowaa kaallite.
- ◆ Soo medossatuwa wora medossatuwappe shaakkowa d`iishite.
- ◆ Soonne wora medossatuwa suntsaa malaata k`aalan suure s`eesiyawanne besiyawa d`iishite.
- ◆ Soonne wora medossatuwa besiya malaata suntsanna dabboyiyawa s`eellite.

SHEMPUWA 12

HAWE AYAA GEETETTII ?

Aako k`oppobatuwa:-

- ◆ Timirtiya miishshatuwa malaata suntsaa shaakkiino.
- ◆ Timirtiya miishshatuwa malaata suntsanne k`ommuwa malaata k`aalan dooyiino.
- ◆ Laa``u malaata ooshatuwa ootsiino.

Imetto wodii 7 pereede

Giddobaa:

- ◆ Kifile gidдон beettiya timirtiya miishshatuwa suntsanne ooshaa
- ◆ Timirtiya miishshatuwa malaata k`aala suntsaa
- ◆ Bessiya malaatatuwa
- ◆ Laa``u malaata ooshatuwa

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Kifile gidдон de`iya miishshatuwa malaata suntsan s`eesiino.
- ◆ Kifile gidдон beettiya timirtiya miishshatuwa oosuwa malaata k`aalan paatti odiino.
- ◆ Bessiya malaatatuwa go``etiidi laa``u malaata ooshatuwa malaata k`aalan ooshetiino.
- ◆ Kifile gidдон de`iya miishshatuwa malaata suntsan suure misiliyanna dab-boyiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Timirte keetsa boytte
 Timirte keetsa boytte
 Timirte keetsa boytte
 Eraa demmoytte
 A, B, C` giidi pidoliya paydoytte.
 Timirte keetsa boytte
 Timirte keetsa boytte

Eraa demmoytte
 1,2,3,,4,5 giidi pidoliya paydoytte.
 Timirte keetsa boytte
 Timirte keetsa boytte
 Eraa demmoytte
 Eraa demmoytte.
 Hiwoot Maammo

- ◆ Kifile gidдон de`iya miishshatuwa malaata suntsaa s`eesiidi erissite.
- ◆ Tamaare naanatu malaata k`aala ooshettanawunne zaaruwa immanadan oosite.
- ◆ Ooshanne zaaruwa haasaya gidduwan malaata k`aalan haasayana mala oosite.
- ◆ Ooshanne zaaruwa ooshatuwa giigisite.

Leemiso

yeewe ayee?

- ◆ Tamaaratu kaallaa naagiidi malaata k`aala ooshatuwa ootsana mala dentsetsite.
- ◆ Miishshatuwa bochussan misilatuwa bessusan shaakkana mala oosite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyaa tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go`ettite.

Maado miishshatuwa

- ◆ Kifile gidдон beettiya miishshatuwa bessiya misiliya

Kaalli s`eeluwa

- ◆ Kifile gidдон beettiya miishshatuwa suntsaa misiliyanna dabboyuwa dandayowaa kaallite.

- ◆ Kifile gidдон beettiya miishshatuwa suntsaa malaata k`aalan shaakki erowaa d`iishite.
- ◆ Kifile gidдон beettiya miishshatuwa suntsaa malaata k`aalan suure s`eesiyawanne bessiya d`iishite.
- ◆ Kifile gidдон beettiya miishshatuwa go`aa malaata k`aalan k`onc`issuwa dandayowa d`iishite.
- ◆ Kifile gidдон beettiya miishshatuwa bessiya misiliya malaata k`aala suntsanna dabboyiyawa s`eellite.
- ◆ Bessiya malaatatuwa go`etiidi laa`u malaata ooshatuwa ootsiyawa kaallite.

SHEMPUWA 13

HIILLANNE HIILLANCHATUWA

Aako k` oppobatuwa

- ◆ Yelaa asatuu ootsiya oosatuwa k`ommuwa malaata k`aalan tobbetiino.
- ◆ Asatuwa oosuwa mac`araa malaata k`aalan k`onc`isiino.

Imetto wodii 7 pereede

Giddobaa:

- ◆ Asatuwa oosuwa mac`araa k`ommuwa
- ◆ Dumma dumma hiillaa malaatatuwa
- ◆ Heezzu malaata haasaya meegatuwa

Leemiso:

Ta aabbu astamaariya , Ta aabbu dokitoriya ...

- ◆ Minonne leppa miyyiyanna de`iya haasaya meegatuwanna biya sintsa k`otsanne bollaa k`aatsaa.

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Yela asatuu ootsiya oosuwa k`ommuwa malaata k`aalan k`onc`isiino.
- ◆ Asatuu ootsanaw dandayiyaa oosuwa mac`araa malaata k`alan besiino.
- ◆ Oosuwa mac`aratuu beettiya sohuwa malaata k`aalan ns`orsiino.
- ◆ Heezzu malaata haasaya meegaa med`d`iino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliyaa yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

De`ee tawu malalissiya halchuu

De`ee tawu malalissiya halchuu
hiillan minneeddawe

Eraani dic`c`anaw minna nab-babiyawe

Gidanaw santisittiya Dokiteriya

eranchaa

Biddetsa oosuwan eran propeeseriya

Halchaade dendaaddi ta akumuwaaw poliya

Oosuwan peeshshana ta eraa aawatuwa mak`k`uwa.

De`ee tawu malalissiya halchuu
 hiillan minneeddawe
 Eraani dic`c`anaw minna nab-
 babiyawe
 Gadiya otorsana eraan dic`c`aade
 Eraan timirtiyan ta dichaa aassana.
 Bollaa mentsetsuwanne harabank-
 ka loohanaw
 Dendaaddi eranawu ta halchuwa
 polanawu.
 De`ee tawu malalissiya halchuu
 hiillan minneeddawe
 Eraani dic`c`anaw minna nab-
 babiyawe

Yonas Moges G/Tsadik

- ◆ Asatu ootsanaw dandayiyya oosuwa mac`araa malaata suntsatuwa s`eesi erissiidi k`onc`issuwa immite.
- ◆ Tamaaratuu eriyaa hiillaa k`ommuwa malaata k`aalan oochite.
- ◆ Hiilla k`ommatuwa malaata k`aalan erissite.
- ◆ Yela asatuu ootsiya oosuwa k`ommuwa oochiidi malaata k`aalan odana mala ootsite.

Leemiso:

(heezu malaata haasaya meegatuwa)
 Ta aabbu astamaariya ,Ta aabbu dokitoriya gidenna

- ◆ S`eela nibaabiyan eraa dichana mala mintsetsitenne kaallite.
- ◆ Hiillaa k`ommuwanne hiillanchatuu ootsiya oosuwa gasetsiidi malaata k`aalan k`onc`issite.

Leemiso:

Astamaari tamarisee, Haakimii akkamee, Daynnay pirdee, Shufeeri maakina laaggee,

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go`ettite.

Maado miishshaa

- ◆ Oosuwa mac`araa bessiya pootuwa/ misiliya go`ettussaa

Kaalli s`eeluwa/ bidetsaa

- ◆ Asatu ootsanaw dandayiyya oosuwa mac`araa malaata suntsatuwa s`ees-saa dandayowaa d`iishite.
- ◆ Yela asatuu ootsiya oosuwa k`ommuwa malaata k`aalan odana dandayowaa d`iishite.
- ◆ Heezzu malaata haasaya meegaa oosuwa dandayowaa kaallite.
- ◆ Minonne leppa miyyiyanna de`iya haasaya meegatuwanna biya sintsa k`otsanne bollaa k`aatsaa bessuwa doommowa kaallite.

SHEMPUWA 14

TAANI DOSIYAWA

Aako k`oppobatuwa:-

- ◆ Tamaaredda malaata k`aala go``etiidi dosiyanne is`s`iya yewatuwa bolla tobbetiino.
- ◆ Dosussanne is`s`ussaa malaata k`aalan odiino.
- ◆ Malaata k`aalan garsa koshshaa k`onc`issiya malaatatuwa wogadan besiino.
- ◆ Lo``o malaata k`aala nabbabiyawa gidiino.
- ◆ K`onc`issuwa hallatuwa malaata k`aalan besiino.

Imeteedda wodii 8 pereede

Giddobaa:

- ◆ Tamaaredda maaran dosiyanne is`s`iya yewatuwa k`onc`issuwa
- ◆ Koshshaa k`onc`issiya malaata (dosuwa, is`uwaa)
- ◆ Heezzu malaata haasaya meegatuwa
- ◆ Dosuwannanne is`uwanna biya sintsa k`otsanne bollaa k`aatsatuwa

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Dosiyanne is`s`iya yewatuwa malaata k`aalan k`onc`isiino.
- ◆ Koshshaa k`onc`issiya malaatatuwa go``etiidi dosuwa woy is`uwa koshshaa k`onc`isiino.
- ◆ Dosuwa koshshaa iita koshshaappe shaakkiino.
- ◆ Koshshaa k`onc`issiya malaatatuwa go``etiidi heezzu malaata haasaya meegaa med`d`iino.
- ◆ Dosuwannanne is`uwanna biya sintsa k`otsanne bollaa k`aatsatuwa bessii-no.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Ta soo astuwaa dosay

Dosay ta aabba (2)

Dosay ta daayo(2)

Taana yela asatuu tawu lo``a

Dicheeddita taana naageeddita

Dosay ta ishaa (2)

Dosay ta michatto(2)

Taana yela asatuu tawu lo``a

Dicheeddita taana naageeddita

Yonas Moges W/Tsadik

- ◆ Koshshaa k`onc`issiya malaatatuwa bessuwa erissite/ k`onc`issite.
- ◆ Dosiyanne is`s`iya yewatuwa waatsaninne c`ugan gidiidi malaata k`aalan k`onc`issana mala ootsite..
- ◆ Koshshaa k`onc`issiya malaatatuwa wogadan go``ettiyawa kaallite.
- ◆ Heezzu malaata haasaya meegatuwa oosissite.
- ◆ Dosuwannanne is`uwanna biya sintsa k`otsanne bollaa k`aatsatuwa go``ettussaa dandayowaa d`iishite.

K`ofissuwa

Hayyaado astamaariyantoo malaata k`aala wodiyan tamaruwa tamarissuwa kaaluwa maara gidдон polettiya yewatuwa ubbakka malaata k`aala birad`d`iya pidoliyan go``ettite.

Maado miishshaa

- ◆ Dosuwa nne is`uwa koshshaa kochiya malaatatuwa

- ◆ Dosuwa woy is`uwa koshshaa bessiya misiliya

Kaalli be`uwa /bidetsaa

- ◆ Dosuwa koshshaa is`uwa koshshaappe shaakuwa dandayooa kaallite.
- ◆ Koshshaa k`onc`issiya malaatatuwa go``etussaa dandayowaa d`iishite.s
- ◆ Dosuwa nne is`s`iya yewatuwa malaata k`aalan k`onc`isiyawa s`eellite.s
- ◆ Dosuwannanne is`uwanna biya sintsa k`otsanne bollaa k`aatsatuwa go``ettussaa dandayowaa d`iishite.

SHEMPUWA 15

TIMIRTE KEETSA PEESHSHAA

Aako k`oppobatuwa

- ◆ Tamaaredda malaatatuwa go``etiidi timirte keetsa peeshaa bolla tobbetiino.s
- ◆ Tamaaredda malaatatuwa zaaretsuwa ootsiino.
- ◆ Timirte keetsa peeshshaa malaata k`aalan k`onc`isiino.
- ◆ Barentu eraa dichiino.s

Imetto wodii 12 pereede

Giddobaa:

- ◆ Tamaaredda malaatatuwa go``etiidine baaso udiide t/ keetsa peeshaa k`onc`issuwa
- ◆ Tamaaredda malaatatuwa zaaretsuwa
- ◆ Aad`d`o wodiya go``ettussa bolla baaseteedda haasaya meegatuwa dantsussaa
- ◆ K`onc`issuwanne kasiya kaaluwa maara k`onc`etsaa

Naagettiya muruutatuwa:

- ◆ Timirte keetsaba malaata k`aalan k`onc`isiino.
- ◆ Timirte keetsa suntsaa malaata k`aalan besiino.
- ◆ Tamaaredda malaatatuwa go``etiidi timirte keetsa peeshshaba k`onc`isiino.
- ◆ Tamaaredda malaatatuwa zaaretsuwa udiino.
- ◆ Aad`d`o wodiya go``ettidi haasaya meegatuwa ootsiino.
- ◆ Timirte keetsan tamaariya timirtiya k`ommuwa malaata k`aalan besiino.
- ◆ K`onc`issuwanne k`onc`etsa kasiy kaaluwa maara malaata k`aalan besiino.
- ◆ Kaassaa kasiya kaaluwa maaraa dooyiino.

Timirtiya shiishshiya hiillaa

Oosuwa

Hayyaado astamaariyantoo kaalliya yet-saa tamaare naanatuwaw geliyawadan malaataa k`aala eeshsha kuntseedda

hanotan malaata k`aalan yes`s`ite.

Ta dosiya timirte keetsattee

Ta dosiya timirte keetsattee

Eraa pultissiya ililuu beettiyawun-nee

Dumma siik`u de`iyaa ubban do-
settiyawunnee
Awudenne dogokko nu miyyi-
yappe d`ayennawunnee.
Ne c`iishshay c`iishiide mal`o
ayfiya immee
Eraani dichiiide eranchakka kessee
Ne waari dariide ubbasan odettee
Dokiterii santistii ne uluwappe
yelette.
Ufayssay siseteedda neeppe beetti-
ya ayfiyan
Yeletay suuredda neeni kesso
ogiyen
Ne k`ofay lo`ina halchuu po-
leteedda
Ne dichay d`ok`k`ina murutay
beetteedda.
Eraa s`omppiya asawu poo`isaad-
dee
Aleek`k`a beettaadde ayfiyan
erettaadde
Nuuna nashechaasa ayfiyan
kalisaasa
Nu timirte keetsatte dic`c`anaw
koshshaasa.

Yonas Moges W/Tsadik

- ◆ Timirtiya k`ommuwa k`onc`issiya malaata erissite.
- ◆ Hawappe kasenna tamaaredda kaara bolla malata k`aalan zaaretsuwa uдите.
- ◆ Taarikiya kasiya kaaluwa maara akeekiidi waatsaninne gido c`ugan k`onc`issatuwa diraamma malan malaata k`aalan shiishshana mala mentsetsite.
- ◆ Ooratsabatwa med`a oosuwa ootsana mala mentsetsite.
- ◆ Tamaaratu akeeka malaatanne s`eela mintsetsana malanne dooyana mala maaddite.

- ◆ Malaata k`aala haasaya bilaa di-
chanadanne malaata ootsiiddi
kushiya gaytaa ginaa ,kushiya oluwa,
k`aatsaa, k`otsaa ,sohuwanne ginaa
wogadan go`ettana mala maaddite.

K`ofissuwa

*Hayyaado astamaariyantoo malaata
k`aala wodiyan tamaruwa tamaris-
suwa kaaluwa maara gidдон polettiya
yewatuwa ubbakka malaata k`aala bi-
rad`d`iya pidoliyan go`ettite.*

Maado miishshatuwa

- ◆ Timirte keetsa k`onc`issiya misilatu-
wa
- ◆ Timirte keetsa peeshsha k`aatsanne
oosuwa bessiya misilatuwa k`onc`et-
saa.

Kaalli be`uwa /bidetsaa:-

- ◆ Timirte keetsan tamaarettiya timir-
tiya k`ommuwa suntsaa malaata
k`aalan s`eesiyawa d`iishite.
- ◆ Timirte keetsa peeshshan y ayaa
malatinto malaata k`aalan bessuwa
dandayowaa kaallite.
- ◆ Timirte keetsa kifiliya gidдон ootsiya
k`aatsa malaata k`aalan k`onc`issa-
na dandayowa d`iishite.
- ◆ Timirtiya k`ommuwa k`onc`issiya
malaata go`etiidi s`eellite.
- ◆ Malaata k`aalan haasaya eraa dichus-
sanne malaatakka ootsiiddi kush-
iya gayta ginaa, kushiya wotsuwa
, k`aatsay, k`otsay ,sohunne ginay
wogadan hanowaa kaallite.